

3Hoofdstuk 6

Huisvesting en verzorging

6.1 Huisvesting

6.1.1 Nachthokken

6.1.2 Buitenren

6.2 Verzorging

6.2.1 Algemene verzorging

6.2.2 Wassen

6.2.3 Winterproblemen

Water

Voer

Buitenren

Bevriezing poten/kammen/lellen

Nachthok

6.2.4 Zomerproblemen

6.1 Huisvesting

6.1.1 Nachthokken



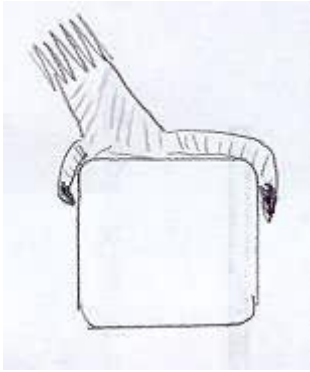
Het kippen(nacht)hok moet vooral droog en luchtig zijn en er mag geen tocht in voorkomen. Bij de plaatsing van het hok dienen we op een paar dingen te letten. Het hok moet opgewassen zijn tegen strenge winters en moet tevens goed geventileerd kunnen worden in de zomer. Het hok op een verhoging of op palen zetten is ook aan te raden. Dit om ongedierte en vocht te

vermijden.

Maak dat uw hok zo weinig mogelijk spleten en kieren heeft, dit zeg ik vooral om de bloedluis goed te kunnen bestrijden. Die bloedluizen kruipen overdag in kieren en leggen daar ongelooflijk

veel eitjes, waar dan weer ongelooflijk veel luizen uit komen die bij jou kippen bloed komen zuigen. En ja het komt bij iedere kippen houder wel eens voor!

In het hok moet er een plaats voorzien zien om kippeneitjes te leggen (maak daarvoor plaats in het donkerste deel van het hok) en een plek om te slapen. De meeste kippen slapen op stok. Deze zitstokken moeten voor de grote rassen een zevental centimeter breed zijn en voor krielen ongeveer vier centimeter.



Zo hoort een kip op een zitstok te zitten, dus niet op ronde bezemstelen en zonder scherpe randjes.

Alle zitstokken moeten op gelijke hoogte worden aangebracht om vechtpartijen te voorkomen, aangezien elke zichzelf respecterende kip op de hoogste stok zal willen zitten. Per kip moet je op ongeveer 15 tot 20 centimeter zitstok-ruimte rekenen, reken dit eerder iets ruimer dan krapper

Onder deze zitstokken kun je een mestplank monteren. Zo kun je makkelijk de mest wegnemen die ze 's nachts produceren. Als bodembedekking in het hok gebruikt men vaak houtsnippers, waardoor het hok makkelijk te onderhouden is omdat dit strooisel ook wat vocht opneemt. De ingang voor de kippen moet ongeveer 20 cm breed en 30 cm hoog zijn en het hok moet afsluitbaar zijn. Het binnenhok moet geplaatst worden met de opening naar het zuidoosten, zodat invallende regen en wind de minste kans krijgen. Een afdakje voor de ingang is natuurlijk altijd heel mooi. Daar kun je het voerbakje neerzetten en de bodembedekking van het hok wordt minder nat. Zorg ook dat een hok niet op een lage plek op het terrein wordt geplaatst zodat het regenwater juist naar het hok toeloopt.

6.1.2. Buitenren

Bij de afbakening van de kippen(buiten)ren moet je ook kijken naar het soort kip. Sommige rassen kunnen bijna vliegen. Deze worden dan meestal gekortwiekt of er komt een dak op de buitenren.

Maak in de ren zeker plaats voor een stofbad en of een zandbak. Kippen doen niet liever dan in de zon liggen en terwijl een lekker stofbad te nemen, dat stofbad is terwijl ook een goede vorm van ongedierte bestrijding.

Maak uw kippenren zo aantrekkelijk mogelijk voor uw kippen zodat van verveling geen sprake is, zo gaan ze zeker niet beginnen pikken naar elkaar.



6.2 Verzorging

6.2.1 Algemene verzorging

Bij kippen hoeven we zelf eigenlijk bar weinig te doen aan het uiterlijk dit doen de kippen eigenlijk zelf. Wel zijn er vooral bij de oudere kip wel wat periodieke dingetjes die we in de gaten moeten houden.

Bij kippen is het zo dat de snavel altijd door blijft groeien net als nagels. Bij oudere kippen kan het soms dan ook voor komen dat de bovenste helft van de snavel te lang door groeit. Het bijknippen of vijlen van de snavel is wel een werkje wat je in een keer goed moet doen.

Wanneer je een beginner bent raad men ten zeerste aan de snavel te vijlen, want wanneer je een tangetje gebruikt kan het voorkomen dat de snavel splijt en dan hebben we een echt probleem. Dus wanneer men ziet dat de bovenste helft aardig langer is dan de onderste helft, kan men het beste een nagelvijl pakken en de bovenste helft dusdanig ver af te vijlen zodat hij weer net zo lang als de onderste helft is. Dit kwaaltje komt niet al te vaak voor en de snavel groeit ook niet zo snel als een nagel, maar toch het gebeurt nog wel eens en als een kip hier last van heeft kan hij moeilijker eten opnemen. Meestal slijt de snavel al van het gebruik door de kip maar als een kip ouder wordt groeit de snavel meestal net iets sneller dan normaal. De nagels hoeven we eigenlijk niets aan te doen. Meestal slijten deze door het krabben wat ze doen. Mochten ze alsnog te lang worden kan men deze makkelijk zelf knippen. Maar let wel, net als bij ieder dier hebben ook kippen een gedeelte in de nagel waar het leven begint. Dus als men donkere te lange nagels gaat knippen en het leven dus niet kan zien beperk het gedeelte wat je wegnipt dan tot een derde van de volledige lengte van de nagel.

Aan het verenpak hoeft men al helemaal niets te doen dit gaat allemaal vanzelf een keer per jaar komen kippen in de rui. Dit is meestal aan het eind van de zomer. Dan krijgt de kip lichaamsgebied voor lichaamsgebied nieuwe veren. Dus bijvoorbeeld eerst de veren op kop nek en buik en daarna de vleugels en staart enz. De reden dat dit gebied voor gebied gaat is als het in een keer zou gaan de kip kaal zou worden. Dit heeft de evolutie dus goed geregeld. Wel is het zo dat er ook kippen zijn, zoals zijdehoenders, die geen veren hebben. Deze kippen hebben dan geen veren, maar ook geen haren. Het is net iets ertussenin. Eigenlijk moet men ervan uitgaan dat men deze kippen meer als tropische vogels moet behandelen en dan in de zin dat deze kippen slecht tegen kou en vocht kunnen. Dit type kip heeft namelijk niet, zoals een andere "normale" kip, een ingevet verenpak. Dus als het gaat regenen zijn ze direct nat tot op de huis en ze koelen dan snel af. Hierdoor worden ze dan ook snel ziek. Dus zorg ervoor dat type vogels als zijdehoenders, `s winters niet door de modder hoeven te lopen. Dit type vogel heeft ook het liefst een overdekte ren, met een droog nachthok.

Over het hanteren van kippen het volgende. Er zijn helaas nog steeds mensen die denken dat het normaal is dat men een kip aan de poten kan optillen of de vleugels samen kan vouwen en ze zo kan optillen. Dit is allemaal absoluut onnodig. Je hebt bij dergelijke handelingen een grotere kans op blessures en dat de kip pijn lijdt bij het hanteren. Beter is met beide handen van bovenaf de kip rondom het lijf vast pakken en ze zo op te tillen en te vervoeren. Vooral als men de kippen wat tammer wil hebben moet het hanteren voor het dier zo aangenaam mogelijk houden.

6.2.2 Wassen

Normaliter is het dus niet nodig om kippen te wassen. Kippen verzorgen zelf hun vacht. Regelmatig zullen ze een zandbad nemen.

Gaat men met de kip naar een tentoonstelling dan is uiteraard wel de bedoeling dat de kip volledig vrij is van zand en vuil en is een bad dus noodzakelijk. Diarree of een andere reden dat de kip extreem vuil is kan ook een reden zijn om deze eens een wasbeurt te geven.



Een kip wassen kan geen kwaad indien men rekening houdt met een aantal zaken. Als bad kun je een grote emmer gebruiken, een klein kinderbadje, de wasbak of wat anders wat je makkelijk lijkt hiervoor te gebruiken. Als shampoo kun je het beste de gebruikelijke hondenshampoos gebruiken. Die zijn er in diverse soorten, vaak speciaal afgestemd op de kleur van de vacht. Voor de kip kunnen we hieruit een hondenshampoo kiezen die bij de kleur van de kip past of een gewone algemene hondenshampoo. Een babyshampoo is ook goed te gebruiken. Voor het wassen behoort men wel handwarm water te gebruiken. Een klein borsteltje kan gebruikt worden om de poten en tenen zachtjes schoon te borstelen. Na het inzeppen moet de kip goed uitgespoeld worden zodat er geen zeepresten achterblijven. Zeepresten kunnen irritatie of verkleuringen van het dons veroorzaken. Een laatste spoeling met water waaraan een scheutje azijn is toegevoegd maakt de kip na het drogen donzig. Uitermate belangrijk is dat de kip goed droog is voordat deze weer in de buitenlucht komt, zeker als het buiten niet al te warm is. Dit drogen neemt nog de meeste tijd in beslag van heel de was procedure. Na het uitspoelen kun je de kip in een handdoek wikkelen en een kwartier daarin laten zitten voor de eerste droging. Je kunt de kip daarna laten drogen in een klein ruimte onder een warmtelamp. Doe dit echter niet langer dan tot dat het dons droog is. Langer onder de warmtelamp is niet goed voor de conditie van de bevedering. In plaats van het gebruik van de warmtelamp kan men de kip ook rustig föhnen. Pas wel op dat de föhn niet te warm staat zodat de bevedering niet gaat krullen. Föhnen en daarna nog onder de warmtelamp is ook een optie. Voordat de kip weer naar buiten gaat, moet men deze langzaam laten afkoelen tot de buitentemperatuur.

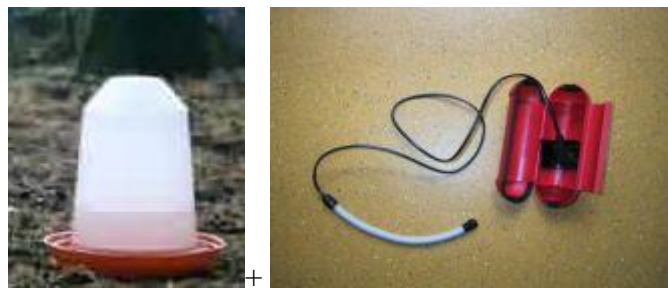
Het uiteraard wel de bedoeling dat de kip rustig aan het wassen en drogen gewend wordt gemaakt en dat het niet een stressvolle bedoeling gaat worden.

Na een wasbeurt ziet een kip net als een hond er in de regel niet uit om aan te zien te worden. Echter zal de kip zichzelf weer aardig op knappen door met de snavel alles weer netjes in de plooi te brengen. Na een dag of twee zijn ze weer helemaal opgeknappt en zijn ze moeder mooiste geworden. Daarom is het verstandig als voorbereiding op een tentoonstelling de was procedure twee dagen voor de betreffende datum uit te voeren.

6.2.3 Winterproblemen

Water

Op onderstaande fotootjes zie je de bekende kippendrinkbak en de verwarming dat daarbij hoort. Het flexibele uiteinde van de verwarming leg je in het rode drinkgedeelte van de drinkbak in het drinkgootje. Zorg, net zoals op de foto, dat het verlengsnoer goed beschermd is tegen spatwater door deze in een speciale beschermhuls te doen. Deze huls is overal te koop (tuincentrum, bouwmarkt). Deze huls is wel spat- en regenwaterdicht maar niet echt waterdicht, dus zorg dat hij niet in een plas komt te liggen. De verwarming is te koop bij winkels zoals Welkoop en Boerenbond en ook wel bij goed gesorteerde dierenwinkels. Ze kosten ongeveer 10 euro.



Een andere mogelijkheid om bevriezing te voorkomen is gebruik te maken van een elektrische kunststof warmteplaatje. Deze zijn in diverse vormen te verkrijgen. Hieronder staan enkele voorbeelden.



Is het niet mogelijk om een verwarming aan te sluiten dan 's ochtends het drinktorentje vullen met lauw water. Probeer dit meerdere keren per dag te doen als het overdag ook vriest. Zet het torentje ergens waar zon komt, zelfs in de winter zorgt de winterzon nog wel voor wat warmte, dus bevriest de zaak minder snel.

Gooi 's avonds het water weg en hou de drinktorentjes op een vorstvrije plaats. Als je de torentjes buiten laat staan heb je 's ochtends veel werk om het ijs eruit te krijgen en je loopt de kans dat het plastic barst door de kou. Voeg niets toe aan het water zoals zout (NOOIT doen) of antivries (giftig!). Is het echt niet mogelijk om meerdere keren per dag water te verstrekken dan kun je suiker aan het water toevoegen, maar liever niet want van suiker (net zoals zout)

krijgen ze weer meer dorst. Maar als het helemaal niet anders kan.. dan moet het maar. De dosering is ongeveer 50 gram suiker per anderhalf tot twee liter water.

Doe geen echt warm water in het torentje omdat dat waterdamp geeft die zich op de lellen en kammen van de kippen vastzet en zo voor bevriezing van deze onderdelen zorgt. Je kunt bijvoorbeeld van een oude jute zak of iets dergelijks een "muts" maken voor het drinktorentje, dan koelt de boel minder snel af.

Gebruik NOOIT metalen drinkbakjes/pannetjes in de winter.. een dier kan heel snel aan het koude metaal vastvriezen. Probeer het zelf eens met vochtige handen op de knop van de keukendeur (aan de buitenkant) als het echt goed vriest.. je voelt dat je meteen vrijwel vast komt te zitten aan het metaal. Stel je voor dat je kip, maar ook hond, kat of andere vogels vast komt te zitten aan de metalen bak.

Voer

Zorg voor onbeperkt legkorrel/meel en voer ruim gemengd graan. Geef geen vetbollen of ander voer voor wilde vogels.

Buitenren

Maak de ren, de omgeving van het hok en/of een pad naar de voer- en drinkplek (bij loslopende kippen) zoveel mogelijk vrij van sneeuw. Kippen houden er niet van om door de sneeuw te waden. Sommige kippen blijven zelfs liever in het hok dan door de sneeuw te lopen en zullen zo verhongeren/verdorsten terwijl de voer- en drinkplek in het zicht ligt!

Bevriezing poten/kammen/lellen

Kijk bij rassen met voetbevedering of zich geen ijs tussen de veren en tenen heeft vastgezet. Probeer dit met een föhn los te krijgen en zet de kip daarna even in het hok. Zet hem/haar niet gelijk terug in de sneeuw want de warme voeten zorgen dan weer voor smelten en opnieuw vastzetten van ijs. Kippen/hanen met grote kammen en lellen kun je tegen vorst beschermen door de kammen en lellen in te vetten met uierzalf of vaseline (drogist). Bij deze werkjes is het handig om dit even met z'n tweetjes te doen.

Nachthok

Zorg voor ventilatie in het nachthok. Een hermetisch afgesloten hok zorgt ervoor dat zich condens uit de uitgedemde lucht afzet op de kippenkammen en lellen zodat deze sneller bevriezen. Kippen kunnen heel goed tegen kou dus verwarm het hok absoluut niet, het temperatuurverschil tussen binnen en buiten is dan te groot zodat de kippen het buiten koud krijgen. Zorg dat het niet tocht in het hok, tocht zorgt voor een continue ijskoude stroom lucht die de kippen teveel afkoelt, zodat ze kou vatten. Raap indien mogelijk meerdere keren per dag de eieren anders zullen ze stukvriezen en zo voor een bende in het hok zorgen en de kippen kunnen ze opeten. Hebben ze eenmaal geleerd dat eieren een smakelijke hap zijn dan is dat erg moeilijk weer af te leren!

Wie optimaal omstandigheden wil hebben voor een maximale leg in de wintermaanden, ontkomt dan niet aan bijlichten van het kippenhok. Je houdt hiermee op kunstmatige wijze de dag met veel licht lang. Je zult hierbij gebruik moeten maken van een tijd klok waarop een lamp is aangesloten. De tijd klok moet zodanig zijn afgesteld dat de lamp al brandt terwijl het eigenlijk nog niet nodig is. Doe je dit niet, dan ben je met bijlichten te laat. De kippen zullen anders al op stok zitten en in rust zijn gekomen indien men geen overlap heeft tussen het natuurlijk donker/licht worden de schakeling van de tijd klok. Bijlichten mist dan dus zijn doel. De totale daglengte moet steeds zo'n 15 à 16 uur zijn. Dit betekent dat de lamp in de winter wel een uur of 6 à 7 moet branden. Het kuntslicht kan zowel aan de ochtend, de avond

of aan beiden zijden worden toegevoegd. Een gelijke verdeling over ochtend en avond komt het dichtst bij de natuurlijke situatie en heeft dan ook de voorkeur.

Men zou onderstaande tabel kunnen aanhouden.

In de tabel wordt gerekend met wintertijden, de zomertijd in voor- en najaar staat tussen haakjes vermeld. In de kolommen "licht" en "schemer" staan de tijden waarop met bijlichten gestopt c.q. aangevangen kan worden. Gerekend is dat het een half uur na zonsopgang echt licht is en een half uur voor zonsondergang gaat schemeren. Het uitgangspunt is dat de kippen de gehele periode minimaal 15 uur licht hebben.

	lamp aan	zon op	licht/ lamp uit	schemer/ lamp aan	zon onder	lamp uit
½ sep.	5.15 (6.15)	6.10 (7.10)	6.40 (7.40)	18.30 (19.30)	19.00 (20.00)	20.15 (21.15)
½ okt.	5.15 (6.15)	7.00 (8.00)	7.30 (8.30)	17.20 (18.20)	17.50 (18.50)	20.15 (21.15)
½ nov.	5.15	8.00	8.30	16.20	16.50	20.15
½ dec.	5.15	8.40	9.10	16.00	16.30	20.15
½ jan.	5.15	8.45	9.15	16.30	17.00	20.15
½ feb.	5.15	8.00	8.30	17.15	17.45	20.15
½ mrt.	5.15	7.00	7.30	18.15	18.45	20.15
½ apr.	5.15 (6.15)	5.45 (6.45)	6.15 (7.15)	19.00 (20.00)	19.30 (20.30)	20.15 (21.15)

6.2.4 Zomerproblemen

Als het erg warm is zal je moeten zorgen dat het hok niet de gehele dag in de brandende zon staat. Doe het hok dan zo laat mogelijk dicht, als het dicht doen nodig is ter bescherming tegen de vos of dergelijke. Kippen kunnen beter tegen kou dan tegen hitte, dus zorg voor schaduw als de kippen in een ren zitten. Zorg **ALTIJD** voor water. Zet meerdere drinktorentjes neer om voor voldoende drinkwater te zorgen. Kippen drinken niet veel in een keer maar ze drinken wel vaak. Net zoals bij de mens bestaat een kippenlijf (en ook de eieren) voor minstens 50% uit water. Is er geen water dan zal als eerst het leggen van eieren ophouden, omdat het lichaam ingesteld is op zelfbehoud. Eigen lijf eerst! Vooral kuikens zijn zeer gevoelig voor gebrek aan water.